

Tuchów, kościół św. Jakuba

Tuchów, miasto w powiecie tarnowskim (województwo małopolskie).

HISTORIA. Parafia w Tuchowie została założona przypuszczalnie w XII w. przez benedyktynów tynieckich. Jednak pierwsza wzmianka o jej istnieniu pochodzi dopiero z 1321 r. i wymienia proboszcza imieniem Saulus. Do 1460 r. parafia istniała przy kościele Nawiedzenia NMP a następnie przeniesiona została do kościoła św. Jakuba. Niewielki drewniany kościół pod tym wezwaniem został zbudowany w 1458 r. i niebawem wraz z całą parafią został przekazany opactwu benedyktynów w Tyńcu, w ich posiadaniu pozostawał do 1830 r. Około 1627 r. drewnianą świątynię zastąpiono kościołem murowanym, który jednak spłonął w czasie pożaru w 1789 r. Obecny kościół wzniesiony został w latach 1791-94 z fundacji opactwa benedyktynów w Tyńcu. Poświęcony został w 1797 r. przez Floriana Amanda Janowskiego, ostatniego przed kasatą opata tynieckiego i pierwszego biskupa tarnowskiego. W latach 1893-95 proboszczem był późniejszy abp Karol Przegonia Hryniewiecki. W ostatnich latach kościół przeszedł gruntowny remont m.in. wzmocniono mury, wykonano nową elewację i wymieniono więźbę dachową. **ARCHITEKTURA.** Późnobarokowy. Murowany z cegły i kamienia, otynkowany. Trójnawowy, bazylikowy, ze słabo wyodrębnionym, zamkniętym półkoliście prezbiterium, przy którym od północy zakrystia ze skarbcem na piętrze. Od zachodu wieża wtopiona w korpus a od południa niewielka kruchta. Wieża dwukondygnacyjowa, o zaokrąglonych narożach, nakryta hełmem baniastym ze zdwojonymi, ślepyimi latarniami. Na zewnątrz ściany o podziałach lizenowo-ramowych obwiedzione wydatnym gzymsem koronującym. Fasada zachodnia częściowo zryzalitowana; w jej części środkowej, nad gzymsem trójkątny przyczółek, wtopiony w pozorną attykę, zwieńczoną wazonami po bokach wieży. Dach dwuspadowy, nakryty blachą. Wnętrze nakryte sklepieniami żaglastymi na gurtach. Ściany rozczłonkowane pilastrami o rokokowych głowicach. Chór muzyczny wsparty na trzech arkadach filarowych, z parapetem wklęsło-wypukłym o dekoracji rokokowej, ze stiukowymi kartuszami, na środkowym herb i insygnia bpa Janowskiego. **Polichromia.** Na sklepieniu figuralna ujęta w plafony listwowe, malowana w 1952 r. przez *Romualda Regułę*. W kaplicach MB Różańcowej i św. Benedykta malowana według projektu

Włodzimierza Kunza

. WYPOSAŻENIE WNĘTRZA w dużej części rokokowe z XVIII w.

Ołtarz główny

rokokowy z 1864 r., wykonany przez

Józefa Brzostowskiego

z Krakowa, architektoniczny, ujęty w osiem kręconych kolumn, z rzeźbami MB Bolesnej, śś.

Jana, Marii Magdaleny i Marii, w zwieńczeniu w promienistej glorii Oka Opatrzności i gołębicą

oraz rzeźby Archanioła Michała i dwóch siedzących aniołów. W polu głównym krucyfiks

barokowy? a na zasuwie obraz św. Jakuba, malowany przez

Nikodema Strzegockiego

przed rokiem 1800.

Ołtarze boczne

1-2. w nawach bocznych, rokokowo-klasycystyczne, częściowo stiukowe; w nich obrazy: Matki

Tuchów, kościół św. Jakuba

Wpisany przez Marek Sztorc

piątek, 20 maja 2011 08:44 - Poprawiony środa, 18 grudnia 2013 18:31

Boskiej Różańcowej z ok. 1800 r. i św. Benedykta z XIX w.; 3. rokokowy z XIX w.; 4-5. w nawie przy prezbiterium, wyk. ok. 1940 r., ze stiukowymi festonami ponad nowymi ołtarzami z obrazami Serca Pana Jezusa i św. Antoniego.

Ambona

rokokowa z baldachimem i stiukowym pludamentem.

Prospekt

organowy, rokokowy z 1800 r., w nim

organy

14-głosowe wykonane w 1916 r. przez firmę "

[Rieger](#)

".

Chrzcielnica

rokokowa w niszy ze stiukową ramą rzeźbioną.

Tron opacki

z ozdobnym zwieńczeniem, dwie

stalle

, dwa

konfesjonały

oraz dwa rzędy ławek, rokokowe z XVIII/XIX w.

Kropielnica

kamienna, renesansowa, z XVII w.?

Rzeźby

: 1. Krucyfiks późnobarokowy z XVIII w.; 2. Chrystus upadający pod krzyżem, barokowo-ludowy z pocz. XIX w. Na wieży

dzwony

: 1. św. Jakub z 1636 r.; 2-3. Maria i Józef, oba wykonane w 1955 r. przez firmę

Emila Kozłowskiego

z Wrocławia.

Tablice pamiątkowe

: 1. upamiętniająca ofiary terroru hitlerowskiego z parafii Tuchów; 2. wotum wdzięczności Bogu za papieża Polaka, ufundowana przez Tuchowskie Towarzystwo Prywatnych Przedsiębiorców w 1999 r.

Tekst umieszczony 11.09.2003, ostatnio aktualizowany 14.01.2006

Autorem zdjęcia nr 2, z wnętrza kościoła jest Andrzej Mleczek

LITERATURA

Chrzanowski T., Kornecki M., Sztuka Ziemi Krakowskiej, Kraków 1982

Kamienie milowe. Tuchowskie jubileusze końca wieku, opr. zb. pod red. J. Koziola, Tuchów 2000

Tuchów, kościół św. Jakuba

Wpisany przez Marek Sztorc

piątek, 20 maja 2011 08:44 - Poprawiony środa, 18 grudnia 2013 18:31

Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, T. I, Województwo krakowskie, z. 11, Powiat nowosądecki, Warszawa 1953

Kornecki M., Kościoły diecezji tarnowskiej [w:] Rocznik diecezji tarnowskiej na rok 1972, Tarnów 1972

Krupiński A., Zabytki urbanistyki i architektury województwa tarnowskiego, Kraków 1989

Pasternak P., Katalog organów w diecezji tarnowskiej, maszynopis

-

{rokbox album=|szcz|}image|gest|tarn|owskie|/|szcz||p|y|a|ges|t|ar|n|a|k|u|b|e|/|kos|c|io|ly|t|u|ch|o|w|_|j|a|k|u|b|5|.jpg{/rokbox album=|szcz|}image|gest|tarn|owskie|/|szcz||p|y|a|ges|t|ar|n|a|k|u|b|e|/|kos|c|io|ly|t|u|ch|o|w|_|j|a|k|u|b|5|.jpg{/rokbox